

УДК 248:13

О. Підлужна,

здобувач Інституту українознавства НАН України ім. І. Крип'якевича ст. викладач кафедри теорії, історії держави і права та філософії ПВНЗ “Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. акад. С. Дем'ячука”

БІБЛІЙНЕ ВЧЕННЯ ПРО СТРАЖДАННЯ В КОНТЕКСТІ ПРАЦІ “ТЕОЛОГІЯ СТРАЖДАННЯ БОГА” КАЗО КІТАМОРИ

Стаття присвячена осмисленню феномену страждання людини як творіння Божого та страждання Бога від Свого творіння. Автор аналізує витоки страждання згідно біблійного вчення, розглядає наслідки страждання в житті людини, обґрунтовує свої формулювання згідно біблійних текстів. Представлено осмислення страждання Ісуса Христа як Другого Адама у взаємозв'язку із примиренням людства із Богом та майбутньою місією Христа як Заступника згідно книги Об'явлення. Висловлено тезу стосовно безумовного збереження біблійної істини та християнського вчення про страждання в духовній освіті суспільства, що сприятиме національній безпеці країни.

Ключові слова: страждання людини, страждання Бога, теологія страждання Бога, теологія надії.

Библейское учение о страданиях в контексте труда “Теология страдания Бога” Казо Китамори

Данная статья посвящена осмыслению феномена страдания человека как творения Божьего и страдания Бога от Своего творения. Автор анализирует истоки страдания согласно библейскому учению, рассматривает последствия страдания в жизни человека, обосновывает свои формулировки согласно библейским текстам. Представлено осмысление страдания Иисуса Христа как Второго Адама во взаимосвязи с примирением человечества с Богом и будущей миссией Христа как Ходатателя согласно книге Откровения. Высказано тезис относительно безусловного сохранения библейской истины и христианского учения о страданиях в духовном образовании общества, что будет способствовать национальной безопасности страны.

Ключевые слова: страдания человека, страдание Бога, теология страдания Бога, теология надежды.

Biblical teaching on suffering in the context of the book “Theology of the Pain of God” Kazoh Kitamori

This article focuses on understanding the phenomenon of human suffering as God’s creation and the suffering of God from His creation. The author analyzes the origins of suffering in accordance with biblical teaching, examines the consequences of suffering in human life and justifies his language according to Biblical texts. Presented by understanding the suffering of Jesus Christ as the Second Adam, in conjunction with the reconciliation of humanity with God and the future mission of Christ as a deputy in accordance with Revelation. Thesis expressed relative to the unconditional preservation of Biblical truth and Christian doctrine of suffering in the spiritual education of society, which will contribute to national security.

Keywords: *human suffering, the suffering of God, the theology of the pain of God, the theology of hope.*

Страждання завжди сприймається як людський досвід: на відміну від тварини людина усвідомлює своє страждання; вона страждає і знає, що страждає. Питання про сенс страждання і його значення, наукові спроби пояснити цей феномен існують з тих часів, коли людина набула здатності розмірковувати. Чому людина страждає? Чому страждають невинні? Як сумістити існування Бога із реальністю страждання добра і зла?

Актуальність теми пов’язана із соціальним буттям самої людини. Релігійні, політичні, церковні діячі звертаються до теми страждання, використовуючи його як інструмент впливу на людську психіку заради досягнення поставлених ними завдань. Загалом, у сучасних культурних колах відчувається відчай у намаганнях пояснити і зрозуміти страждання; швидше, думку про стражденність людини намагаються притупити чи знівелювати шляхом технізації, віртуальності тощо. Постмодерністи стверджують, що ідея прогресу дискредитувала себе: якщо справедливою є думка, що прогрес полегшив багато людських страждань, тим не менш справедливою є думка про те, що він сприяв витворенню атомних бомб, нанотехнологій, породив абсурдні війни, тероризм, юридично узаконив вбивства (абортівання, евтаназія) тощо. Надії на якомога максимальніше позбавлення людства від почуття стражденності, донедавна покладені на всезагальну просвіту чи соціалістично-комуністичні ідеї, зникли; капіталізм формує у сучасника іманентну та гедоністичну ментальність, яку підточує черв нудьги та абсурду.

Тема страждання Бога в сучасній теологічній науці досліджена передусім в рамках богослов’я хреста (Дейл Р. В. “Викуплення” (1875); Денні Дж. “Смерть Христа” (1903); Гвіллебауд Г. “Чому саме хрест?” (1937); Тейлор В. “Ісус та Його жертва” (1937), “Викупительна жертва Христа в новозаповітніх вченнях” (1940), “Прощення та примирення”

(1944); Морріс Л. “Апостольська проповідь хреста” (1958), “Хрест у Новому заповіті” (1965), “Викуплення” (1983); Воллас Р. “Викупительна смерть Христа” (1981); Грін М. “Опустілий хрест Христа” (1984); Стотт Дж. “Хрест Христа” (1986); Барон Й. Хрест та християнство: Теологія Хреста для людини, Церкви та її єдності” (2007). Однак саме страждання Христа як людини і в той самий час як Бога вперше теологічно обгрунтував Казо Кітаморі.

З біблійної точки зору страждання з'явилося у світ внаслідок непослуху перших людей, від чого усе творіння Господне страждає від тернини й осоту, ворожнечі, терпіння болю, гріха, смерті, тління (Буття 3:14-19), а людське життя повне проблем: “Людина, що від жінки народжена, короткоденна та повна печалами: вона виходить, як квітка – й зів'яне, і втікає, мов тінь, – і не зостається...” (Йова 14:1-2); “Бо нещастя виходить не з пороху, а горе росте не з землі, – бо людина народжується на страждання, як іскри, щоб угору летіти...” (Йова 5:6-7). Біблійна лексика, яка відображає суть страждання, багаточисельна, щоб охопити її цілісно. У біблійних довідниках під стражданням в Біблії розуміється, в широкому сенсі слова, проблеми та негаразди передусім як національного масштабу (наприклад, єгипетське рабство (Вих. 1:11), так і вселюдські майбутні страждання, які змушені будуть пережити всі народи в кінці часів (Матв. 24:9-14; Марк. 13:19: “Будуть – бо ті дні такою “скорботою, що її не було з первопочину світу”, що його Бог створив, “аж досі”, і не буде”). У вужчому сенсі, Біблія говорить про страждання людини – творіння Божого та страждання Бога, Який страждає через Своє творіння.

У Біблії представлені різні погляди на людські страждання. З одного боку, страждання – це результат гріхопадіння перших людей, внаслідок чого усе людство впало жертвою власного вибору, зазнаючи постійно небезпеки через те, що встановлена при творенні світу гармонія між нею та силами природи була порушена. З другого боку, страждання кожної людини зосібна – це наслідок її морального вибору, або ж застосування Бога до Свого творива принципу справедливої віддачі. У Старому Заповіті принцип справедливої віддачі особливо чітко відображений в книзі Притчі та Псалмів. Так, у книзі Притчі мудрість і страх перед Яхве пов'язуються із довгим та процвітаючим життям; і навпаки, нечестиві та немудрі вмирають раніше виміряного Богом терміну. Подібно й псалми зіперті на думку, що Яхве благословляє праведних, які прагнуть бути слухняними Господу, і оберігає кожного, хто в тіні Його крил шукає захистку. Нечестиві ж будуть вигублені. У першому псалмі чоловік, що вдень і вночі роздумує над Законом Господнім, порівнюється із деревом, “над водним потоком посаджене, що родить свій плід своєчасно,

і що листя не в'яне його, – і все, що він чинить, – щаститься йому!” Нечестиві ж успадковують гіршу долю, бо вони “як полова, що вітер її розвіває!... дорога безбожних загине” (Пс. 1:1-6).

Спостереження за життям людей змушувало ще давніх людей задуматися над тим, що у багатьох грішників життя йде досить благословенне, а праведники згинаються і падають під тиском нещастя. “А я, – мало не послизнулися ноги мої, мало не посковзнулися стопи мої, бо лихим я завидував, убачивши спокій безбожних, – бо не мають страждання до смерти своєї, і здорове їхнє тіло, на людській роботі нема їх, і разом з іншими людьми не зазнають вони ударів. Тому-то пиха їхню шию оздоблює, зодягає їх шата насилля, вилазять їм очі від жиру, бажання їхнього серця збулися, сміються й злосливо говорять про утиск, говорять бундючно: свої уста до неба підносять, – а їхній язик по землі походить!...” (Пс. 72:2-9). Якщо звести погляд від біблійних часів і подивитися на сучасне сприйняття страждання, то, на нашу думку, щонайкраще екзистенційність людського болю висловив Петер Ліпперт: “Господи! Ти створив страждання. Є всезнаючі люди, які проникають у Твої великі таємниці та передвизначення і проникливо їх тлумачать. Вони все пояснюють і доводять мені, що так повинно бути, що краще, аніж сталося, бути й не могло. Але я не люблю їх, цих всезнайків. І більш всього не люблю тих, хто хоче оправдати усе, що Ти робиш. Я вважаю за краще щиро сказати Тобі, що не розумію Тебе, не розумію, для чого Ти створив страждання – стільки страждання, і якого страждання! Так, я падаю ниць перед Твоєю величчю, але не осмілююся підняти на Тебе очі. Мої очі повні сліз, і я не можу бачити Тебе” [3, с. 341–342].

Першою систематичною спробою відповіді на питання страждання праведної людини стала книга Йова [5]. Якщо читати книгу Іова з кута зору книги Буття, то зрозуміло, що книга Іова – зворотній процес світотворення. У книзі Іова людина – цілком зріле самодостатнє творіння, яке не з райського саду, а з пустелі вигнання піднімає голос свій до Бога. І в книзі Іова, і у книзі Буття з'являється сатана – персонаж досить нечастий у Біблії. В книзі Буття сатана спокушає людину, аби вона зірвала плід з дерева пізнання добра і зла. У книзі Іова сатана спокушає Бога, щоб Він випробував, як людина відгукнеться на зло, як праведник відгукнеться на незаслужену кару. Тактика у сатани зрозуміла: викликати підозру у людини до Бога (Бог милосердний, але чи щирий Він у Своїй любові, приховуючи таємницю, пізнавши яку людина може стати подібної Йому?), а у Бога до людини (Іов покірний Богу, праведник, але чи щира це любов до Бога, хіба ж задарма він любить Бога? Якщо відібрати благословення Господне, чи не прокляне та не осудить Іов Бога?). Бог довів Свою любов, віддавши Сина Свого Однородженого, аби при-

мирити людство з Собою; Іов сказав: “Чи ми ж будемо приймати від Бога добре, а злого не приймемо?” (Йов. 2:10). Саме в такому ключі М. Епштейн висловлює тезу про образне зростання добра і зла в дереві життя, оскільки і добро і зло рівно виходять з могутності Божої [12].

Відтак, християнське вчення феномен людського страждання наповнює високим ціннісним рівнем, яке змушує людину вирости над собою, дозріти особистісно, набути вищого рівню досконалості. Страждання дає людині можливість проявити безліч потенційних здатностей, закладених Богом у людському естві – витривалості, терпіння, надії, жертвовності, любові: “... але й хвалимося в утисках, знаючи, що утиски приносять терпеливість, а терпеливість – досвід, а досвід – надію, а надія не засоромить” (Рим. 5:3-5); “Любити Його всім серцем, і всім розумом, (і всією душею), і з цілої сили”, і що “Любити свого ближнього, як самого себе”, – це важливіше за всі цілопалення й жертви” (Марка 12: 33). Без любові жодне страждання немає плоду: допомагати і любити з приємністю та прибутком для себе неважко; допомагати і любити, постійно жертвуючи чимось, – вища мета, бо ми суть того, що ми даємо іншому.

Образ страждаючого Бога прекрасно ілюструє свідоцтво замісницької, викупної Божої любові. Прикметно, що у жертвній смерті Христа, у відповідях на питання “Чому Христос вмер?”, “Хто відповідальний за Його смерть?”, втрачено акцентування на терпінні того ж болю, того ж страждання Бога, які терплять і люди. Джон Пайпер, провідний теолог сучасності, піднімає проблему цього питання у своїй книзі “Бог і є Добра Новина”: “Дивовижно, наскільки рідко Бога розглядають як найдорогоцінніший скарб, про який звіщає Добра Новина. [...] Ми викривили Божу любов та радісну звістку про Христа, насолоджуючись не такими вже й важливими речами, наприклад, собою. [...] З часу гріхопадіння в Едемському саду і до останнього суду біля білого престолу люди будуть вважати Божу любов даром згори. Вони захоплюються цим даром, забуваючи про Того, Хто дарував”. [6, с. 9–10]. Далі автор пише: “На початку ХХІ століття, щоправда, у деяких християнських колах, усе більше уваги віруючі звертають на головний результат подвига Христа, звершеного на хресті” [6, с. 179]. У праці “Страждання Христа”, Дж. Пайпер досліджує п’ятдесят значень Господньої смерті. Це не п’ятдесят пунктів, які повинні означити хто й чому вбив Христа, але це спроба усвідомити цілі страждань Христових. Передусім, це добровільне прийняття на Себе Божого гніву; явлення народу Божої любові; зняти з людей звинувачення закону; оправдання людства; показати істинний приклад жертвовності; утвердити у вірі; звільнити від страху смерті тощо [7].

Страждання Христа як об’єкта теологічних досліджень зустрічаємо в працях Блаженного Августина, М. Лютера в Гейдельберзьких дис-

путах 1517 р.¹, Ю. Мольтманна², Казо Кітаморі, А. Плантінга “Бог, свобода, зло” [9] тощо. Цікавим для нашого дослідження є постать Казо Кітаморі, сучасного японського теолога, оскільки саме ознайомлення із творчістю М. Лютера змусило Кітаморі присвятити своє життя, свій розум теології Христа. Творчість Кітаморі ще при його житті стала темою кандидатських та докторських дисертацій японців³. Для слов’янського читача Казо Кітаморі, творчість якого, крім оригінальних текстів, поширена в англійському перекладі [13], маловідома.

Першим поштовхом для роздумів Кітаморі над розумінням болю Бога, Який страждає від рук Свого творива, а також від того, що людина цілеспрямовано знищує себе, відкинувши Його, стало споглядання знищеної, розбомбленої, страждаючої Японії 1946 року. Усі свої міркування Казо Кітаморі виклав у книзі “Теологія страждання Бога”, започаткувавши положення нової оригінальної теології. Допомогла йому в цьому японська концепція *tsurasa* (страждання), глибоко укорінена в японській свідомості: японець вимірює розум та внутрішній світ людини у відповідності із своїм розумінням *tsurasa* [10, с. 1202]; концепція страждання та болю досить близька японцям, у яких переважає традиційне буддистське вчення про страждання (*dukka*). Окрім того, спроба Казо Кітаморі контекстуалізувати Євангелію, поглянувши на неї через призму найжахливіших миттєвостей буття японців, стала першою із спроб такого роду в Азії і отримала широке поширення на Заході після 60-х років ХХ ст. Одна із них, підхоплена Ю. Мольтманном, – теологія надії, зіперта з поміж інших тенденцій на екзистенційну теологію, екуменізм, критику ліберального індивідуалізму.

¹ Мова йде про 19, 20, 21 та 22 тези із 95 тез проти індугенцій: “19. Людина не заслуговує високого звання богослова, якщо вона вивчає невидиме Боже як цілком зрозуміле, присутнє в тому, що здійснилося (Рим. 1:20); 20. Людина заслуговує називатися богословом, якщо сприймає видиме та очевидне Боже у Його ділах через призму Христових страждань та хреста; 21. Богослов слави називає зло добром, а добро – злом. Богослов Хреста називає речі своїми іменами; 22. Мудрість, яка вбачає невидиме Боже у Його діяннях через призму людського сприйняття, – пихата, сліпа, жорстока”. Таким чином, М. Лютер вимагає передивитися увесь теологічний словник у світлі богослов’я Хреста [11]

² Ю. Мольтманн стверджує, що якщо середньовічне богослов’я можна назвати теологією любові, а богослов’я Реформації – теологією віри, то у сучасному світі головною має бути теологія надії. У 2000 р. за свою працю “Бог, що гряде: християнська есхатологія” отримав премію Громайера “За ідеї, що покращують світовий порядок”. Основний мотив його теології – взаємозв’язок надії та страждання, солідарність із пригнобленими.

³ Асакава Тору “Казо Кітаморі: Теологія страждання Бога” (2003); Чуа Как Чжуан “Японські візії смерті Христа: дослідження в контексті теології” (2007); Хасімото Акіо “Теологія страждання Бога”: аналіз та оцінка Казо Кітаморі (1916 –) у середовищі японського протестантизму”.

За Кітаморі, сенс християнської Євангелії вичерпується стражданням; теологія страждання заключає в себе всю повноту Господнього вчення [10, с. 1201]. У Господніх стражданнях теолог виділяє умовно чотири складові. Перша – це любов Бога і прощення грішників, які заслужують гніву та кари, – і від цього Бог страждає ще більше, бо створені для слави Божої, люди добровільно обирають тягар справедливого осуду. Казо Кітаморі пише: “Коли любов Бога терпить і перемагає Його гнів, то це не що інше, як страждання Божі. Шукати пояснення гніву Божого необхідно в Його стражданні, перш ніж ми віднайдемо це у прихованому від нас Бога”. Друга складова – страждання (холод, голод, спрага, хвороби, знедоленість та муки на хресті (Іс. 53:2-3), які переживала Боголюдина, Ісус Христос. Фізичні муки розіп’ятого настільки викривили лице Христа, що у глядачів процесу страти викликали не жаль чи співчуття, а жах та презирство: “Радійте, співайте сумісно, о єрусалимські руїни, бо народа Свого Господь звеселив, – викупив Єрусалима! Господь обнажив на очах усіх народів святеє рамено Своє, – і спасіння від нашого Бога побачать усі кінці землі! [...] Ось стане розумне робити Мій Отрок, підійметься й буде підвищений, і височенним Він стане! Як багато хто Ним дивувались, – такий-то був змінений образ Його, що й не був людиною, а вигляд Його, що й не був сином людським!” (Іс. 52:9-10, 13-14). Страждання Христа як Сина Божого змусили страждати Бога-Отця, коли Він дозволив улюбленому Однородному Сину страждати і вмерти на хресті, що є третьою складовою розгляду Кітаморі страждання Божого. Четверта – найголовніша: через страждання Бога-Сина Бог-Отець стає іманентним історичній реальності людських страждань. Більш того, Христос ототожнює Себе із тими, хто терпить голод, холод, випробування мандрівками та ув’язненням: “Поправді кажу вам: що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, – те Мені ви вчинили” (Матв. 25:40).

Розуміння страждання людського болю через призму страждань Христа породжує переконання в тому, що усе, що відбувається з людиною, не належить царині випадку. Господь знав, що створить людину, знав і те, що пошкодує, що створив її. Пророки, що свідчили про живого Бога, стверджують, що страждання залежне від Господа: “Я, що світло формую та темність творю, чиню мир і недолю творю, Я – Господь, Який робить це все!” (Іс. 45:7); “Сам-один Я чавило топтав, і не було із народів зо Мною нікого! І Я топтав їх у гніві Своім, і чавив їх у люті Своій, – і бризкав їх сік на одержу Мою, і Я поплямив всі шати Свої... Бо день помсти – у серці Моїм, і надійшов рік Мого викуплення! Я дивись, але помічника не було, і дивувавсь, бо підпори Мені бракувало, та рамено Моє Мені допомогло, а Мій гнів – він підтримав Мене! І топтав Я

народи у гніві Своїм, і ламав їх у люті Своїй” (Іс. 63:3-6); “Чи в місті за-сурмлять у сурму, а народ не тремтітиме? Чи станеться в місті нещастя, що його Господь не допустив?” (Амоса 3:6).

Можливо, через матеріалізм та нарцисизм сучасне людство не бачить Бога як живу співприсутність, Ісуса Христа як співучасника в болях людських, Якому відомими були усі страждання людські, окрім гріха. Це дає Йому право бути Першосвящеником, Який заступатиметься перед лицем Судді праведного за кожну свою людину. “Так говорить Господь: Хай не хвалитись мудрий своєю премудрістю, і хай не хвалитись лицар своєю хоробрістю, багатий багатством своїм хай не хвалиться! Бо хто буде хвалитись, хай хвалиться тільки оцим: що він розуміє та знає Мене, що Я – то Господь, Який на землі чинить милість, правосуддя та правду, бо в цьому Моє уподобання, каже Господь!” (Єрем. 9:). Так, християнин – не стоїк, не може оспівувати страждання, передусім він – учень “Ісуса, Начальника й Виконавця віри, що замість радості, яка була перед Ним, перетерпів хреста, не звертавши уваги на сором, і сівши по правиці престолу Божого” (Рим. 12:2). Кінцеве судження християнина таке: людина безсила пояснити таємницю страждання; необхідно надіятися на Бога, Який вищий за будь який геній людський і кожному дає на благо, хоча ми й не можемо цього усвідомити. Відкриття Христа формує в християн надію на майбутнє життя: “Поправді, поправді кажу вам, що ви будете плакати та голосити, а світ буде радіти. Сумувати ви будете, але сум ваш обернеться в радість” (Ів. 16:20).

Безсилля людини перед лицем смерті змушує зрозуміти, що кожна окрема людина не є основою самій собі, не є вищою нормою цінностей тощо. Християнське вчення розповідає не тільки про смерть та воскресіння Ісуса Христа; не тільки про те, що завдяки Його воскресінню умилоствлений гнів Божий, прощаються гріхи та оправдуються грішники; Кров Його рятує нас від пекла і провадить у небеса. Але також і тому, що ці ж страждання приводять нас до слави Божої в особі Ісуса Христа: “Бо й Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привести нас до Бога, праведний за неправедних, хоч омертвлений тілом, але Духом оживлений” (1 Петр. 3:18).

Осмилення теми страждання в сучасному суспільстві не є випадковим, це його актуальність, незмінність, це його тягар і його відповідальність. І в той самий час – можливість очищення, взаємопорозуміння, взаємопрощення, росту над своїм тілесним его. Біблія вивщує страждання: страждання Ісуса Христа на хресті, “страдника, знайомого з хворобами” (Іс. 53:3) – найголовніша Добра Новина для сучасного зневіреного світу. Якщо ж християнське вчення про страждання як цінність звести ж, або підмінити ліберальними, нігілістичними, екзис-

тенційними умовиводами, – руйнується сама психічна сутність людини (в результаті людина озлоблюється супроти всього, шукає розради у деструктивних культурах, наркотиках, алкоголю, закінчує життя самогубством). Загалом такий стан суспільства відбивається й по національному інтересу України.

Список використаних джерел та літератури:

1. Біблія. Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту із мови давньоєврейської й грецької на українську дослівно наново перекладена / Укр. біблійне тов-во; пер. І. Огієнка. – К., 2003. – 1375 с.

2. Большой библейский словарь / под ред. У. Элзулла, Ф. Камфорта. – СПб. : Библия для всех, 2005. – 1504 с.

3. Вальверде, К. Философская антропология / пер. с исп. Г. Вдовина. – М. : Христианская Россия, 2000. – 412 с.

4. Евангельский словарь библейского богословия / под ред. У. Элзулла. – СПб. : Библия для всех, 2000. – 1232 с.

5. Книга Иова / Еврейская мессианская община “Адон Йешуа” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.adon-jeschua.de/russisch/smf3-ru.htm#anfang>

6. Пайпер, Дж. Бог и есть Благая Весть: Размышления о даре Божьей любви – Самом Боге. – Чернигов : Grace. Publishing International, 2007. – 189 с.

7. Пайпер, Дж. Страсти Христовы. – К. : Древо життя, 2005. – 136 с.

8. Симфония на Ветхий и Новый Завет / Издание Всесоюзного Совета евангельских христиан-баптистов. – 7-е изд. – М., н/ук. – 1500 с.

9. Стэкхауз, Д. Дж. Плод разумного выбора: Христианская вера – для каждого человека? // Христианство. – 2001. – № 31. – С. 32–35.

10. Теологический энциклопедический словарь / под ред. У. Элвелла. – М. : Духовное возрождение, 2003. – 1468 с.

11. Трумен, К. Богословие креста Мартина Лютера // Реформаторский взгляд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reformed.org.ua/2/436/Trueman>

12. Эпштейн, М. Философский комментарий. Теология книги Иова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://quest4sanity.narod.ru/library/iov/index.html>

13. Kitamori, K. Theology of the Pain of God. – Richmond : John Knox Press, 1965. – 183 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tj.sagepub.com/content/23/4/584>